

HELSINGIN KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN PAINOPISTEET

Helsingin kansainvälisen toiminnan painopisteet korvaa elinkeinojaoston kansainvälisen toiminnan tiekartan (Eja 11.12.2017, § 22) sekä kirkastaa ja päivittää aiempia kansainvälistä työtä ohjaavia periaatteita ja dokumentteja (Kaupunkistrategia 2017-2021, Elinkeinomarkkinoinnin tiekartta, Eja 11.12.2017, § 22).

Tavoitteena on ohjata kansainvälisen työn suunnittelua, tekemistä, priorisointia ja koordinaatiota suhteessa kaupunginkansliaan, toimialoihin sekä erityisesti uuteen kaupunkiyhteiseen kansainvälisten asioiden yksikköön ja kaupungin kansainväliseen viestintään.

1. HELSINGIN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA – LÄHTÖKOHDAT

Kaupungistuminen on yksi aikamme globaaleja megatrendejä ja sen ennustetaan jatkuvan. YK:n arvion mukaan 68 prosenttia maailman väestöstä asuu kaupunkiseuduilla vuoteen 2050 mennessä. Kaupunkien merkitys aikamme suurten haasteiden ratkaisijoina kasvaa väistämättä. Kaupungit ovat ratkaisukeskeisiä, käytännönläheisiä ja ketteriä etsiessään vastauksia sosiaalisen segregaaation, ilmastonmuutoksen tai digitalisaation haasteisiin. Globaali kilpailu on kasvavassa määrin kaupunkien ja kaupunkiseutujen välistä kilpailua valtioiden välisen kilpailun sijaan.

Kaupunkien rooli korostuu nimenomaan kysymyksissä, joissa globaalin edun nimissä tehtyjen päätösten ja toimenpiteiden vaikutukset kohdistuvat suoraan ihmisten arkiseen elämään. Huolimatta siitä, että kaupungit sijaitsevat eri puolilla maapalloa, kuuluvat eri kulttuuritaustaan ja ovat koossa ja kehityksessä epäyhteismitallisia, voi yhteinen ratkaisu haasteeseen syntyä missä tahansa. Paikallisen ja globaalin näkemyksen yhdistäminen kaupunkitasolla on kansainvälisen työn ytimessä.

Uudet digitaaliset innovaatiot, tekoäly ja jakamistalous luovat mahdollisuudet ratkaisujen luomiselle ja testaamiselle skaalautuvasti. Tuloksena on maailma, jossa kaupunkien välinen verkostoituminen ja tiedonvaihto voi olla yksi maailman tehokkaimmista muutoksen ekosysteemeistä. Kun kokonaisuuteen lisätään maailmanlaajuinen yhteistyö sekä yritysten että järjestöjen kanssa, on tuloksena yhtälö, joka konkreettisuudessaan vaatii olennaisesti uudenlaista suhtautumista kansainväliseen toimintaan kuin mitä perinteinen kaupunkidiplomatia on pystynyt tarjoamaan.

Kansainvälinen työ ottaa monia muotoja ja on sisällöllinen osa monia kaupungin perustoimintoja. Yhteistyö Suomen valtion ja sen kansainvälistä työtä tekevien organisaatioiden kanssa on keskeistä, mutta pääsääntöisesti kaupunki edistää omia kansainvälisiä pyrkimyksiään itse ja yhteistyössä muiden kaupunkien kanssa.

1.1 Kansainvälisyys kaupunkistrategiassa

Helsingin tavoitteena on olla maailman toimivin kaupunki. Tällä se luo parhaat urbaanin elämän edellytykset asukkailleen ja vierailijoilleen. Kaupungin strategisena tavoitteena on tehdä jatkuvasti kaikki hieman paremmin, jotta helsinkiläisten elämä olisi mukavampaa ja vaivattomampaa. Helsinki haluaa olla päivä päivältä parempi.

Kaupunkistrategiassa kansainvälisyys on läpileikkaava ajatus. Strategian monien alatavoitteiden toteutumisen edellytys on Helsingin kansainvälisen vetovoiman kasvattaminen ja globaalissa kilpailussa pärjääminen. Keskeisimpiä kehittymisen alueita ovat digitalisaatio ja ilmastonmuutoksen torjunta, joilla on vaikutusta lähes kaikkeen kaupungin tekemiseen.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kokonaisvaltaista kansainvälistymistä. Paremman kaupungin tekeminen kaupunkilaisille, kansainvälisessä kilpailussa pärjääminen, globaalin vastuun kanto, ja

ihmisten, innovaatioiden ja sekä investointien houkuttelu vaativat pitkäjänteistä visiota kaupungin roolista ja globaalista toimijuudesta.

Helsinki on luottamukselle rakennettu yhteisö, joka haluaa olla kansainvälisesti vaikuttava toimija ja liberaalin demokratian ja suvaitsevaisuuden vahva edistäjä. Kansainvälisillä areenoilla edistämme paitsi Helsingin menestymisen kannalta keskeisiä tavoitteita, myös olemme vahvemmin hyödyksi koko maan suotuisalle kehitykselle. Helsingillä tulee olla ääni sellaisissa kansainvälisissä foorumeissa, joissa tehdään vaikuttavia tekoja koko maailman hyväksi. Lisäksi kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa Helsingin menestykselle kriittisten asioiden ajamisen myös maailmanlaajuisessa kontekstissa.

1.2 Kaupungin kansainvälinen toiminta nyt

Helsingin kaupungin organisaation työskentely on lähtökohtaisesti kansainvälistä. Sekä kaupunginkanslian eri osastojen että toimialojen omassa työskentelyssä kansainvälisyys on keskeinen ja normaali osa. Kaupungin kokonaistavoitteiden toteutumisen kannalta on kuitenkin olennaista, että kattotason kansainvälisen työn strategiaa ja siitä johtuvia toimenpiteitä koordinoidaan keskitetysti.

Vuonna 2017 kansainvälisen toiminnan kehittämiseen ja tekemiseen olivat erityisesti keskittyneet kaupungin johto, elinkeino-osaston kilpailukyky ja kansainväliset asiat -yksikkö, jonka tehtäviin kuului mm. vastata kaupungin kansainvälisestä toiminnasta sekä EU-hankkeiden koordinoinnista ja ohjauksesta, Helsinki Marketing (Helsingin kansainvälinen markkinointi ja viestintä, joka edistää vierailijoiden, osaajien ja investointien houkuttelua), Forum Virium Helsinki ja Helsinki Business Hub.

Vuonna 2018 perustettiin kaupunginkansliaan uusi viestintäosasto, johon sijoituivat mm. ulkoinen viestintä (sisältäen kansainvälisen viestinnän ja vierailut sekä protokolla-asiat) ja markkinointi. Samaan aikaan perustettiin uusi kansainvälisten asioiden yksikkö, johon sijoitettiin kaupunkiyhteinen kansainvälisten asioiden koordinaatio sisältäen mm. toimialojen kansainvälisen toiminnan koordinaatio, kaupunkikumppanuudet, verkostot, markkina-analyyysien ja tiedon tuottaminen sekä EU-yhteistyö ja -edunvalvonta. Kaikki kaupungin yksiköt hoitavat kansainvälistä yhteistyötä ja ottavat vastaan vierailuja osana perustoimintaansa. Kaupungin johto vastaa edelleen kaupungin strategisesta kansainvälisestä työstä.

2. KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN PAINOPISTEET

Kansainvälisen toiminnan näkökulmasta onnistuminen kaupungin strategisissa tavoitteissa tarkoittaa, että Helsinki kehittyy paremmaksi kodiksi kaupunkilaisille, houkuttelevammaksi kohteeksi yrityksille, investoinneille, innovaatioille ja osaaville ihmisille, sekä kiinnostavammaksi kohteeksi vierailijoille.

Tavoitteen saavuttamiseksi Helsingin on opittava parhaita käytäntöjä muilta kaupungeilta ja aktiivisesti etsittävä sellaisia ratkaisuja ja malleja, joita voidaan ottaa käyttöön tai kehittää edelleen Helsingissä. Kaupungin oman osaamisen ja ymmärryksen kehittäminen on keskeisessä roolissa maailman toimivimman kaupungin toteuttamisessa. Kansainvälisen toiminnan vaikuttavuutta voidaan parantaa priorisoimalla kokonaisuuksia, joissa Helsingillä on erityistä annettavaa globaalisti.

2.1 Kansainvälisen toiminnan kehittämisen vaikuttimet

Maaailman **kehityksen nopeatahtisuus** vaatii kaupungilta paitsi nopeaa reagoitakykyä, myös näkemyksellistä ennakointia. Kansainvälisen työn tekemisen mallin ja rakenteen tulee olla joustava ja mahdollistaa ketterä tekeminen.

Helsingin on **asemoitava itsensä suhteessa lähimpiin kilpailijoihin**. Tämä vaatii ajantasaista seuranta ja benchmark-työtä. Kaupungin kansainvälisen työn strategisten tavoitteiden lisäksi uuden kansainvälisten asioiden yksikön on tunnistettava ne päivitys- ja muutostarpeet, jotka syntyvät kansainvälisen yhteistyön ja/tai kilpailun kehittymisestä. Tavoitteena on kuitenkin, että työ vastaa parhaalla mahdollisella tavalla kaupunkistrategian asettamiin tavoitteisiin.

Kaupungin kansainvälisen toimintaa ohjaa myös **maantieteellinen sijainti**. Tallinnan läheisyys nostaa sen erityisasemaan, joka näkyy kaupunkistrategian tavoitteessa aidon kaksoiskaupungin luomisesta. Lähialueilla pohjoismaiset pääkaupungit sekä Moskova ja Pietari ovat keskeisiä pitkäaikaisia kumppaneita. EU-jäsenvaltion pääkaupunkina Helsingin on luontevaa tehdä yhteistyötä myös muiden EU-pääkaupunkien kanssa. Lisäksi kaupunki on aloittanut läheisen yhteistyön usealla eri osa-alueella New Yorkin kaupungin kanssa. Yhteistyötä Aasian maiden (erityisesti Kiina) kanssa priorisoidaan.

Kaupungin yhteistyötä laajennetaan muiden kaupunkien lisäksi sellaisten kansainvälisten organisaatioiden ja verkostojen kanssa, joiden toiminnan ydintä on **kaupunkien kehittäminen**. Lukuisten toimialakohtaisten verkostojen lisäksi kaupungin keskeinen yhteistyöverkosto on Eurocities, jonka vaikuttavuutta kaupungin kansainvälisiin tavoitteisiin tulee parantaa. Uusiin yhteistyökumppaneihin- ja muotoihin kuuluvat mm. Bloomberg Philanthropies, G20-maiden pääkaupunkien perustama Urban 20 -kaupunkiverkosto, C40-verkoston kanssa toteutettava yhteistyöohjelma, World Culture Cities Forum, Scale-verkosto ja Lontoon kanssa solmittu kahdenvälinen yhteistyö liittyen digitalisaatioon, sekä Lontoon, Amsterdamin, Barcelonan ja New Yorkin kaupunkien kanssa aloitettu datan eettiseen käyttöön liittyvä yhteistyö. Lisäksi yritystasolla verkostoyhteistyötä tehdään mm. Mastercardin City Possible -verkoston perustajajäsenenä.

Kaupungin on **priorisoitava tekemistään** myös kansainvälisessä työssä. Kaupunki keskittyy niihin teemoihin ja toimintoihin, joista saadaan eniten hyötyä suhteessa kaupungin asettamiin tavoitteisiin ja toisaalta niihin, joissa kaupungilla on eniten annettavaa muille.

2.2 Kansainvälisen toiminnan tavoitteet

Helsingin tavoite kaikessa toiminnassa on kehittää parempaa kaupunkia helsinkiläisille. Kansainvälinen toiminta tukee tätä tavoitetta. Keskeisiä painopisteitä ovat osaamisen ja ymmärryksen kasvattaminen, kaupungin tunnettuuden kehittäminen ja Helsingin vaikuttavuuden lisääntyminen kansainvälisessä yhteisössä.

1. Osaamisen ja ymmärryksen kasvattaminen

Maaailman nopeutuvassa kehittämisessä globaaleja muutoksia on lähestyttävä laajemmasta tulokulmasta kuin lyhyen tähtäimen onnistumisen tavoittelu. Onnistuminen vaatii ennakointia, tietoon perustuvaa ymmärrystä sekä mahdollisuutta jakaa parhaita käytäntöjä muiden kanssa.

Kaupunkien merkityksen ja yhteistyön kasvaessa uusia oivalluksia, ratkaisuja ja testejä ei ole kannattavaa tehdä yksin ja tyhjiössä, vaan vuorovaikutuksessa kansainvälisen ekosysteemin kanssa. Kaikkea ei ole tarpeellista tehdä itse. Kansainvälinen vuorovaikutus luo parhaimmillaan ratkaisuja, joita Helsinki ei yksin pystyisi tuottamaan.

Kansainvälinen vuorovaikutus perustuu yhteistyöhön ja kumppanoitumiseen paitsi muiden kaupunkien, myös järjestöjen, yritysten, tutkimusorganisaatioiden ja intressiryhmien kanssa. Eri

teemojen ympärille on rakentunut verkostoja, jotka vaihtavat tietoa ja näkemystä, sekä toteuttavat hankkeita yhdessä. Keskeinen yhteistyön muoto on projektiyhteistyö, jossa konkreettisia ratkaisuja haetaan globaalin yhteistyön kautta esimerkiksi erilaisten challenge-hankkeiden muodossa. Lisäksi korkean tason vaikuttaminen kaupunkiverkostoissa on keskeistä strategisen ymmärryksen kasvattamiseksi. Kaikkien näiden kansainvälisen vuorovaikutuksen muotojen tavoitteena on viime kädessä oppia uusia parhaita käytäntöjä ja tehostaa kaupungin strategian toteutumista.

Parhaiden käytäntöjen jakamista, ymmärryksen kasvattamista ja omaa oppimista edistää systemaattinen ote kansainväliseen yhteistyöhön. Ratkaisujen hakemiseksi omien tavoitteiden tulee olla kirkkaita ja valmiudet yhteistyön resursointiin olemassa. Uuden kansainvälisten asioiden yksikön tavoitteena on olla taho, jolla on paitsi kokonaisnäkemys kaupungin tekemästä kansainvälisestä työstä, myös ymmärrys tavoitteiden ja painopisteiden toteuttamisen vaatimasta työstä ja välineistä.

Kansainvälinen toiminta on kaupungin kaikkea tekemistä läpileikkaava teema, mutta erityisen keskeisiä tahoja tavoitteiden saavuttamisessa ovat kaupungin ylin johto, kansainvälisten asioiden yksikkö, viestintäosasto, Helsinki Marketing, elinkeino-osasto, Helsinki Business Hub, Forum Virium Helsinki ja kaikki toimialat.

2. Helsingin kansainvälisen tunnettuuden kehittäminen

Helsingin kansainvälinen maine ja tunnettuus ovat kriittisessä roolissa kaupungin vetovoiman ja hyvinvoinnin rakentamisessa. Vahva maine ja kiinnostava profiili tukevat kansainvälisten investointien, osaajien ja vierailijoiden houkuttelussa.

Kaupungin maineen tärkein sisältö ja tärkeimmät tekijät ovat helsinkiläiset ja heidän tekonsa. Helsingin kansainvälisen toiminnan onnistumisen ja vetovoiman rakentumisen kannalta on keskeistä, että Helsingin kansainvälinen mielikuva vastaa todellisuutta. Lähiaikojen kokemusten perusteella asiassa on jatkettava määrätietoista työtä sekä vaikuttamisen että viestinnän ja markkinoinnin keinoin. Mielikuvarakentaminen on moniulotteista, jossa sekä kaupungin viestinnällä, markkinoinnilla, matkailulla ja yritystoiminnalla että omilla hankkeilla on selkeä rooli. Huomiota on erityisesti kiinnitettävä kaupungin maailmanlaajuisesti merkittävien onnistumisten markkinointiin sekä läsnäoloon keskeisissä verkostoissa. Helsingin näkyvyyden kansainvälisessä mediassa tulee monipuolistua.

Matkailun kehittämisessä Helsinki keskittyy palvelemaan määrällisesti rajatumpaa, mutta positiivisia kerrannaisvaikutuksia kaupunkiin tuovaa matkailijaryhmää. Matkailussa keskitytään matkailijoiden määrän sijasta laatuun. Matkailun kehittämisessä keskitytään smart & sustainable -ratkaisuihin, joissa huomioidaan matkailun kasvuun liittyen epätoivottujen ilmiöiden torjunta ja mahdollisimman sujuvat palvelut. Yhteistyötä kansainvälisten matkailutoimijoiden kanssa tiivistetään. Matkailun palvelujen digitalisaatiota kehitetään.

Tunnettuuden kehittymisen keskeisiä tavoitteita ovat myös osaajien ja investointien houkuttelu Helsinkiin. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi kaupunki mm. kehittää soveltuvia uusia hankkeita lähtökohtaisesti niin, että mukaan haetaan kansainvälisiä sijoittajia ja kumppaneita. Kaupunki tutkii aktiivisesti mahdollisuuksia saada kansainvälisiä investointeja kaupunkiin erityisesti matkailuun, hotellitoimintaan, startup-yhteisöön sekä uusiin teknologisiin ja elinkeinoelämän kärkialueisiin liittyvään T&K-toimintaan. Helsinki osallistuu sellaisiin kansainvälisiin foorumeihin, joiden keskeisenä tavoitteena on investointien kasvattaminen.

Keskeisiä toimijoita tässä työssä ovat kaupungin ylin johto, viestintäosasto, Helsinki Marketing, elinkeino-osasto, Helsinki Business Hub, Forum Virium Helsinki ja kaikki toimialat.

3. Helsingin vaikuttavuuden ja merkityksen kasvattaminen

Kaupungin kansainvälisen vaikuttavuuden ja merkityksen kasvattaminen tarkoittaa sitä, että Helsingin ääntä kuunnellaan niissä globaaleissa foorumeissa, verkostoissa ja keskusteluissa, joissa maailman keskeisimpiä kysymyksiä ratkotaan ja kehityslinjoja luodaan, ja että Helsinki pystyy vaikuttamaan oman strategiansa kannalta tärkeisiin globaaleihin kysymyksiin tehokkaasti.

Tavoitteen toteuttamiseksi kaupunki mm. pyrkii konkreettiseen yhteistyösuhteeseen valikoitujen, keskeisten maailman vaikuttajakaupunkien kanssa (tällä hetkellä Peking, New York ja lähialueet), osallistuu niiden kansainvälisten verkostojen toimintaan, joissa ratkotaan maailman keskeisimpiä haasteita (kuten C40 ja U20), osallistuu niihin foorumeihin ja ohjelmiin tai projekteihin, joissa Helsingillä on mahdollisuus tuoda pöytään selkeää lisäarvoa tai käytännön ratkaisumalleja, ja joista on saatavissa selkeää tiedollista tai taidollista lisäarvoa.

Uusia ystävyyskaupunkisopimuksia ei tulevaisuudessa tehdä, ellei siihen liity selkeää strategisen tason tavoitetta tai konkreettisen tason yhteistä, Helsingille lisäarvollista tekemistä. Kaikilla verkostojäsenyyksillä tulee olla kaupungilla selkeä omistaja ja niiden tulee suoraan tukea Helsingin tavoitetta maailman toimivammasta kaupungista.

Keskeisessä roolissa tavoitteiden toteutumisessa ovat kaupungin ylin johto, kehittämisestä ja innovaatioista vastaavat tahot sekä kansainvälisten asioiden yksikkö.

2.3 Kansainvälisen työn painopisteet

Kaupungin tulee priorisoida omia tavoitteitaan kansainvälisestä vaikuttavuudesta ja määritellä tarkemmin ne alueet, joiden osalta haetaan merkittävämpää kansainvälistä asemaa. Digitalisaatio ja kestävä kehitys ovat megatrendejä, joihin on väistämättä haettava ratkaisuja. Niiden lisäksi kaupungin strategian pohjalta on määritelty kuusi painopistealuetta, joissa Helsinki on jo nyt vahva globaalilla tasolla, ja joissa sillä on merkittävässä määrin annettavaa muille kaupunkitoimijoille.

Kuva 1. Kaupungin kansainvälisen toiminnan tavoitteet ja painopisteet

Smart City & digitalisaatio

Smart City -ajattelu on yksi keskeisimpiä kaupunkien kehittymistä yhdistäviä tekijöitä. Ajattelun keskiössä on datan kerääminen ja hyödyntäminen kaupungin eri toiminnoissa – esim. liikenteen, energian tai jätehuollon järjestämisessä – ja kaupunkilaisten palveluissa – esim. kouluissa, kirjastoissa ja terveydenhoidossa. Smart City -teknologia edistää kaupungin organisaation kykyä ottaa kaupunkilaiset entistä paremmin osallisiksi kaupungin kehittämiseen. Smart City -ratkaisut rakentavat myös kaupungin muutosjoustavuutta, ja kykyä riskien hallintaan ja ennakkointiin.

Digitalisaatio muokkaa maailmaa nopeammin kuin mikään aiempi muutos. Kaupunkien kehitykselle on olennaista ymmärtää digitaalisten ratkaisujen ja palvelujen sekä tekoälyn vaikutus siihen, miten ihmiset tulevaisuudessa elävät, työskentelevät ja liikkuvat. Kaupunkien peruspalvelujen tuottamisessa digitaalisilla palveluilla on tulevaisuudessa ratkaiseva rooli.

Digitalisaatio muuttaa kansainvälisen yhteistyön muotoa, ja työskentely osana globaalia yhteisöä on entistä tehokkaampaa. Median ja työvälineiden murroksessa kaupunkien maantieteellisen sijainnin merkitys vähenee ja niiden kyky luoda merkityksellisiä ratkaisuja koko maailman tarpeisiin korostuu. Helsinki on kokonsa ja ominaispiirteidensä puolesta erittäin hyvin asemoitunut suhteessa näihin kehitysnäkökulmiin.

Helsingin strategisena tavoitteena on olla maailman johtava kaupunki julkisen tiedon avaamisessa ja sen hyödyntämisessä sekä olla maailman parhaiten digitalisaatiota hyödyntävä kaupunki. Näiden tavoitteiden toteutumiseksi kaupungin tulee kansainvälisessä toiminnassa pyrkiä vuorovaikutukseen niiden kaupunkien kanssa, jotka ovat edelläkävijöitä digitalisuuden kehittämisessä ja datan hyödyntämisessä ja hallinnassa.

Ilmastonmuutoksen torjunta ja kestävä kehitys

Kestävä kehitys – erityisesti ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyen – on tärkeimpiä globaalin yhteistyön teemoja. Ilman kaupunkien aktiivista toimintaa kansainvälisten vastuullisuustavoitteiden saavuttaminen on epätodennäköistä.

Kansainvälisessä yhteisössä keskeisen Agenda 2030 -tavoiteohjelman kaupunkitason jalkauttaminen on nousevassa roolissa. Helsinki on New Yorkin jälkeen toinen kaupunki maailmassa, joka on sitoutunut Agenda 2030 -ohjelman mukaisten kestävä kehityksen tavoitteiden kaupunkitasoiseen, vapaaehtoiseen raportointiin (Voluntary Local Review) New Yorkin mallin mukaisesti. Helsingin ja New Yorkin yhteisenä tavoitteena on laajentaa VLR-malliin sitoutuneiden kaupunkien määrää ja luoda tätä kautta verkosto, joka vahvistaa kaupunkien mahdollisuutta edistää ja vaikuttaa YK:n tavoitteiden toteutumiseen valtioiden rinnalla.

Helsinki korostaa kaikessa toiminnassaan kestäviä arvoja ja erottautuu globaalin vastuun paikallisen toteuttamisen kansainvälisesti verkottuneena edelläkävijänä. Yhteistyötä kaupunkien kanssa rakennetaan alan keskeisten verkostojen (mm. C40) kautta, toimimalla testialustana erilaisille skaalautuville kokeiluille, verkottamalla alan yritysten kanssa, tuottamalla itse ja yhteistyössä muiden kanssa ratkaisuja (esim. Smart & Clean -säätöön kanssa tehtävä yhteistyö) sekä vaikuttamalla niissä kansainvälisissä foorumeissa, joissa vastuullisuusratkaisuja tuotetaan.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman mukaisesti Helsinki on sitoutunut hiilineutraaliustavoitteisiin ja pyrkii löytämään innovatiivisia energiaratkaisuja linjassa kansainvälisen kehityksen kanssa. Helsinki on asettanut 60 prosentin päästövähennystavoitteen vuodelle 2030 ja on aikaistanut hiilineutraalisuustavoitteen vuodesta 2050 vuoteen 2035.

Päästövähennyksiä ja kiertotalouden hankkeita toteutetaan Helsingissä yhteistyössä yritysmailman ja kaupunkilaisten kanssa. Helsinki haluaa toimia yhä aktiivisemmin alustana mielenkiintoisille ja tuloksellisille innovaatioille, jotka tuottavat myös uusia vientimahdollisuuksia.

1. Innovaatiot ja kilpailukyky

Helsingin tavoitteena on olla Euroopan kiehtovimpia sijaintipaikkoja uutta luovalle startup-toiminnalle ja houkuttelevin osaamiskeskittymä yrityksille ja yksilöille, jotka haluavat tehdä maailmasta paremman paikan. Tämän toteuttamiseksi tulee kaupungin tarjota erinomaiset toimintaedellytykset niin kasvuyrityksille kuin kansainvälisten suuryritysten T&K-toiminnalle.

Maailmanlaajuisesti skaalautuvat innovaatiot ja ratkaisut pitää testata jossakin. Helsinki on riittävän iso, jotta täällä voi kehittää ja testata systemaattisesti merkittäviä innovaatioita, ja riittävän pieni, jotta se on myös käytännössä mahdollista. Kaupunki on hyvä testialusta skaalautuville ratkaisuille, joita pyritään kehittämään ympäri maailmaa vastauksena globaaleihin haasteisiin.

Alustana toimiminen vaatii kaupungilta aktiivista ja verkottunutta ekosysteemiä myös kansainvälisesti. Yksi keskeinen Helsingin onnistumisen edellytys on Maria 01 -alueen kehittäminen Pohjois-Euroopan suurimmaksi kasvuyrityskampukseksi. Myös Meilahden kampuksen asemaa kansainvälisesti merkittävänä terveysalan innovaatio- ja liiketoimintaympäristönä vahvistetaan.

Kaupunki konseptoi ja synnyttää – yhdessä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa – uusia ekosysteemitomijoita ja osaamiskeskittymiä, joilla se hakee kansainvälistä edelläkävijyyttä uusissa teknologioissa ja tulevaisuuden kaupunkiratkaisuissa, vahvempaa näkyvyyttä ja brändiä huippuosaamiskeskittymänä sekä vahvempaa vetovoimaa kansainvälisille osaajille, kasvuyrityksille ja suurten yritysten T&K-toiminnoille. Samalla tuetaan Helsingin vahvuuksien, esimerkiksi koulutuksen, jatkuvaa kehittymistä ja pysymistä edelläkävijänä.

Innovaatioiden syntymisen edistäminen on myös riippuvainen läheisestä yhteistyöstä startup-alan toimijoiden (kuten Slush) ja verkostojen yhteistyöstä sekä suhteesta yliopisto- ja tutkimusmaailmaan. Kaupungin tavoitteena on toimia paitsi mahdollistajana, myös kansainvälisen yhteistyön edistäjänä. Yksi esimerkki tästä on syksyllä 2018 käynnistynyt New Yorkin kaupungin vetämä NYCx Cyber Challenge, jossa Helsinki on yksi yhteistyökaupungeista.

2. Liikenne ja liikkuminen

Liikkuminen tulee muuttumaan radikaalisti lähimpien vuosikymmenien aikana. Tähän vaikuttavat mm. ilmastonmuutoksen torjunnan tavoitteet, kaupungistuminen, energiankulutus, jakamistalouden kehittyminen sekä uudet digitaaliset innovaatiot.

Helsinki on kokonaisvaltaisesti toimivan älykkään liikennejärjestelmän edelläkävijä. Kaupunki edistää kysyntäohjattuun liikennejärjestelmään siirtymistä, ja toimii testialustana liikennekaaren mahdollistamien uusien älykkään liikkumisen palveluiden (mm. Mobility as a Service) kaupallistamiseksi ja tulevaisuuden teknologioiden edistämiseksi.

Helsinki on Mobility as a Service -konseptin edelläkävijä maailmassa. Aseman turvaaminen kuitenkin edellyttää tietoisia ja nykyistä aktiivisempia tekoja. Malli on erinomainen esimerkki Helsingin kyvystä tuottaa public-private-innovaatioita. Mallin laajempi jalkautuminen vaatii kaupungin tietoista sitoutumista laajapohjaiseen yhteistyöhön yritysten kanssa.

Uudet digitaaliset työvälineet mahdollistavat etätöskentelyn monille. Työn perässä muutetaan edelleen, mutta sen muoto muuttuu. Ihmisten liikkuvuus lisää mahdollisuuksia houkuttella Helsinkiin uutta työvoimaa, mutta samalla se asettaa kaupungin entistä selkeämpään kilpailuasetelmaan muiden metropolien kanssa.

Pääkaupunkiseudulla on kasvava ja vilkasliikenteinen lentoasema, jonka kehitys on liikkuvuuden näkökulmasta keskeistä. Helsinki-Vantaan lentokentän kautta kulkee yli 20 miljoonaa matkustajaa vuosittain. Finnairin Aasia-strategia on taannut tasaisen kasvun aasialaisissa – ja erityisesti kiinalaisissa – turisteissa ja sillä on myös huomattavaa vaikutusta Helsingin vetovoiman rakentamiseen Aasiassa. Helsingin satama on Euroopan viikkain matkustajasatama 12,3 miljoonalla matkustajallaan.

Matkailu kasvaa ja kehittyy globaalisti. Sen tuomat mahdollisuudet, mutta myös haasteet on Helsingissä tunnustettu. Kaupunkien vetovoima kehittyy parempien elinedellytysten, toimivamman kaupunkiympäristön ja hyvän elämän tarjoamisen kautta tilanteessa, jossa yhä suurempi osa maailman väestöstä voi valita asuinpaikansa ei työn, vaan houkuttelevuuden perusteella.

3. Koulutus ja osaaminen

Koulutus ympäri maailman muuttuu voimakkaasti digitalisaation, eriarvoistumiskehityksen, väestönmuutoksen ja ilmastonmuutoksen vuoksi. Tarvitaan uusia koulutusinnovaatioita, jotka syntyvät pedagogisen ja teknologisen osaamisen yhdistelmänä. Helsingin kaupunki ja helsinkiläiset koulut toimivat jo nyt innovaatioalustoina, joissa on mahdollisuus kehittää uusia fyysisiä, virtuaalisia ja digitaalisia oppimisympäristöjä. Helsinki näyttää näin oppimisen edelläkävijyyttä avaamalla kansainvälisille yrityksille mahdollisuuksia koulutusalan tuotteiden kehittämiseen yhdessä maailman parhaiden helsinkiläiskoulujen kanssa.

Kasvatus ja koulutus luovat edellytykset merkitykselliselle elämälle ja hyvinvoinnille. Ajatus elinikäisestä oppimisesta korostuu digitalisaation nopeutuessa. Helsingistä luodaan elinikäisen oppimisen innovatiivinen kokeilukaupunki. Yhteistyö johtavien suomalaisten ja kansainvälisten yliopistojen, kulttuurilaitosten, kehittäjien sekä yritysten kanssa edistää uuden kokeiluekosysteemin rakentamista.

Kasvatus ja koulutus lisäävät myös kaupungin kilpailukykyä ja luovat elinvoimaa sekä sivistystä. Uusien yritysten sijoittumiselle osaavan työvoiman saaminen on elinehto. Helsingin kasvu edellyttää kansainvälistä maahanmuuttoa ja sen osuutta kokonaisuudistuksessa pyritään kasvattamaan tilanteessa, jossa kilpailu osaavasta työvoimasta maailman metropolien välillä kiristyy. Kansainvälisessä kilpailussa Helsingin valtteja ovat mm. turvallinen ja toimiva elinympäristö, korkea koulutustaso ja toimivat

julkiset palvelut. Korkeatasoinen koulutus on kansainvälisille osaajille tärkeä syy valita Helsinki asuinpaikakseen. Kaupunki lisää englanninkielisten koulutuspaikkojen määrää ja mahdollistaa kaupungin palvelujen laajemman käytön englanniksi.

Suomalainen koulutus tunnetaan maailmalla laadusta, hyvistä oppimistuloksista ja tasa-arvoisista koulutusmahdollisuuksista. Helsingin kasvatus ja koulutus kiinnostaa kansainvälisesti niin paljon, että kaikkia vierailijaryhmiä ei nykyisin pystytä ottamaan vastaan, eikä esimerkiksi järjestämään kansainvälistä opettajakoulutusta. Toisaalta on kysyntää varhaiskasvatukseen, perusopetuksen sekä lukio- ja ammatillisen koulutuksen vientiin eri maihin. Helsingin tulee määritellä ja päättää, miten se kaupunkina toteuttaa koulutusvientä.

Koulutus ja oppiminen ovat keskeisiä Helsingin ja Suomen maineen rakennuspalikoita kansainvälisesti ja luonteeltaan lähtökohtaisesti globaaleja ratkaisumalleja. Kaupungista riippumatta koulutuksen laadun kehittyminen on keskeinen kehittymisen mittari. Helsingin kansainvälisen toiminnan näkökulmasta tämä avaa mahdollisuuksia, joita ei tähän mennessä ole osattu täysipainoisesti hyödyntää.

Koulutuksen ja osaamisen lisäksi kaupunki panostaa sivistykseen laaja-alaisesti. Elinikäinen oppiminen ja eriytymisen torjuminen yhdistyvät tavoitteellisesti kaupungin kehittämisessä. Helsinki on kirjastoalan kansainvälinen edelläkävijä ja kaupungin asukkaista suuri osuus on opiskelijoita. Yhteistyö yliopistojen ja tutkimuskeskusten kanssa täydentää kuvaa Helsingistä osaamisen, oppimisen ja sivistyksen edelläkävijäkaupunkina.

4. Eriytymisen ehkäisy ja osallisuus

Helsingin menestys perustuu vahvaan luottamukseen kaupungin ja kaupunkilaisten välillä. Kaupungin toimivuus, kyky osallistaa ihmisiä päätöksentekoon, mahdollisuus edistää modernin demokratian toteutumista käytännön tasolla ja suhtautua ennakkoluulottomasti uuden teknologian tarjoamiin mahdollisuuksiin perustuu kaupunkilaisten korkeaan koulutustasoon ja mahdollisuuteen avoimeen tiedonsaantiin.

Kaupungistumisen kehittyessä kaupunkien asukkaiden todellisuuden eriytyminen on yksi suurimmista kaupunkien haasteista. Helsinki on kansainvälisessä vertailussa onnistunut hillitsemään eriytymistä paremmin kuin useimmat verrokkikaupunkinsa. Huolimatta kaupungin koosta on Helsingissä toteutettu useita toimenpiteitä, joiden jakaminen muille maailman kaupungeille on lisäarvollista. Skaalautuvat ratkaisut ovat keskiössä. Helsinki tavoittelee jatkossakin asemaa segregaaation ehkäisyn eurooppalaisena huippuesimerkkinä.

Helsinki vahvistaa asemaansa osallisuuden ja avoimuuden kansainvälisenä edelläkävijänä. Osallistamisen ja osallistavan budjetoinnin kokemuksia jaetaan aktiivisesti muiden kaupunkien kanssa.

5. Kulttuuri ja taide

Yksi kulttuurisen ja sosiaalisen ymmärryksen lisäämisen muoto on aktiivinen kulttuuri- ja tapahtumatoiminta, joka toteutuu niin ruohonjuuritasolla, kuin korkean tason kansainvälisenä toimintana.

Helsinki on monimuotoinen kulttuuri- ja tapahtumakaupunki, joka edistää suvaitsevaisuutta, lisää kansainvälisyyttään ja luo edellytyksiä mielenkiintoisten kohteiden

sekä tapahtumien synnylle. Paikallisesti kiinnostavan tekemisen tukeminen luo edellytyksiä myös kansainvälisen vetovoiman kasvulle.

Tavoitteena on saada kaupunkiin uusia omaleimaisia vierailukohteita, kuten Oodi ja Amos Rex. Baanan ja Töölönlahden alueesta tehdään tasokas ja kansainvälisesti tunnettu kulttuurin ja vapaa-ajan keskittymä, joka osaltaan lisää kaupungin vetovoimaa. Suvilahden alueen kehittäminen kansainvälisesti erottuvaksi, pysyväksi tapahtuma-alueeksi selvitetään. Kehittyvää museoverkosta pyritään edelleen vahvistamaan. Kaupunki on sitoutunut uuden julkiseen taiteeseen keskittyvän Helsinki Biennaalin kehittämiseen.

Vetovoimainen keskusta on Helsingin käyntikortti ja elinehto. Varsinkin Kauppatorin ja sen ympäristön vetovoima edellyttää merkittäviä uudistuksia. Kansainvälisesti on löydettävissä esimerkkejä aluekehityshankkeista, joissa yhdistyvät kaupunkitilan kehittäminen, paikallisuuden ja omaleimaisuuden korostaminen sekä kansainvälisesti profiloiva toteutus.

Suurin osa kaupungissa tuotettavasta ja sinne tuotavasta taiteesta ja kulttuurista on lähtökohtaisesti kansainvälistä. Kansainvälisen kulttuurin painopisteet kaupungissa ovat aktiivista kansainvälistä työtä tekevissä taide- ja kulttuuriorganisaatioissa (kuten Helsingin kaupunginorkesteri ja Helsingin taidemuseo), aktiivisesti kaupunkiin kansainvälisiä ohjelmia tuovissa organisaatioissa (kuten Helsingin juhlatiimat ja Flow-festivaali), ruohonjuuritason toimijoiden omassa kansainvälisessä työssä sekä taide- ja kulttuuriyritysten toiminnassa. Kaupunki tukee näitä kansainvälisen työn muotoja monipuolisesti myös tulevaisuudessa.

6. Muotoilu

Helsinki on kansainvälisesti kiinnostava muotoilukaupunki, jolla on globaalissa mittakaavassa poikkeuksellisen vahvaa näyttöä edelläkävijyydestä muotoilun hyödyntäjänä. Design, digitaalisuus ja dialogi yhdistäen rakennetaan helsinkiläisille hyvän kaupungin käyttökokemusta. Muotoilu näkyy kaupunkilaisten arjessa toimivina palveluina ja funktionaalisen kaupunkitilana. Samaan aikaan muotoilun ja arkkitehtuurin historia ja tulevaisuuden kehitys on yksi keskeisiä erottautumistekijöitä kaupungille kasvavassa kansainvälisessä kilpailussa.

Muotoilu ei tarkoita Helsingille ainoastaan palveluiden kehittämismenetelmää, vaan se nähdään myös keinona systeemiseen toimintakulttuurin muutokseen. Ketterä ja asiakaslähtöinen kulttuuri edesauttaa ja nopeuttaa kaupungin kehittymistä.

Yhteistyö muiden maailman designpääkaupunkien ja UNESCO City of Design -kaupunkien kanssa sekä strateginen kumppanuus Helsinki Design Weekin kanssa avaavat kiinnostavia mahdollisuuksia Helsingille. Muotoiluosaaminen voi täydentää muita kansainvälisen työn painopisteitä ja luoda kiinnostavia tapoja erottautua kansainvälisesti.

3. KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN KOORDINOINTI

Uuden kaupunkiyhteisen kansainvälisten asioiden yksikön aloitettua toimintansa tarvitaan kansainvälisten toimintojen kokonaiskoordinaatiota varten uusi toimintamalli.

Pormestari johtaa kaikkia keskeisiä kansainvälisiä avauksia ja strategisia toimenpiteitä. Apulaispormestarit vastaavat toimialallaan kaupungin kansainvälisestä edunvalvonnasta ja edustamisesta. Kaupungin muu johto toteuttaa kansainvälisiä toimenpiteitä yhteisesti sovittujen painopisteiden puitteissa.

Kaikkien kaupungin toimialojen ja osastojen toiminnassa on lähtökohtaisesti paljon kansainvälistä toimintaa, jota kehitetään kaupunkiyhteisesti koordinoiden. Merkittävimmät kansainväliset avaukset ja toimenpiteet käsitellään kaupungin johtoryhmässä.

Kaupunkiyhteinen kansainvälisten asioiden koordinaatioryhmä on perustettu huolehtimaan kansainvälisen työn kokonaiskoordinaatiosta. Ryhmä koordinoi strategiset kansainväliset toimenpiteet ja huolehtii seurannasta. Ryhmään kuuluvat kansainvälisten asioiden yksikön johtaja, yhteysjohtaja, pormestarin kaupunginsihteeri, apulaispormestarien erityisavustajat, kaupunginkanslian viestintäjohtaja, toimialojen kv-vastaavat, kirjastotoimen edustaja sekä edustajat Forum Virium Helsingistä, Helsinki Marketingista ja Helsinki Business Hubista. Ryhmä voi oman harkintansa mukaan muokata kokoonpanoaan tarpeen mukaan.

Kuva 2. Kaupungin kansainvälisen toiminnan koordinointi